

Man internatas liko mielas ir brangus, jis vertas subtilesnio įvertinimo. Tokios pat nuomonės ir kiti šeši broliai ir seserys, kurie baigėme šią mokyklą.

Šių dienų mokykloje labai pasigendu mūsų internato tvarkos, dvasinės kultūros (mano du vaikai moksleiviai). Mums pasisekė, nes turėjome gerus mokytojus, labai reiklų ir sąžiningą direktorių. Todėl geresnių iš jų tarpo išskirti negalėčiau.

Buvome stipriai dalykiškai ruošiami. Stojamuosius egzaminus išlaikiau labai gerai, nors klasėje nebuvau geriausia mokinė. Iš mūsų klasės į aukštąsias įstojo visi devyni, kurie bandė įstoti.

Internatas išmokė mus pasitikėti savimi, padėjo atsikratyti nepilnavertiškumo komplekso, nes buvome vienaip ar kitaip gyvenimo nuskriausti vaikai.

Nuobodžiauti nebuvo kada — kiek daug dainų sudainuota ansambliuose ir chore! Jiems vadovavo niekad nenuilstantis mokytojas V. Jurgutis. Auklėtojo P. Bakšio vadovaujami pastatėme kelis spektaklius, jų tarpe ir „Pelenę“. Nors aktoriai menki buvome, bet už tai kokios dekoracijos!

Elena JANČIAUSKAITĖ-AUGILIENĖ

VIII laidos abiturientė

1991 m. gegužė

Nors internate tesimokiau tik trejus metus, bet jie man brangiausi. Turbūt todėl, kad čia mes buvome visi lygūs — kas neturėjo mamos ar tėvelio, o kai kas ir abiejų. Ši socialinė nelygybė ir vienijo mus. Buvome labai draugiški.

Susitikus po kiek laiko savo klasės draugus, vėl sugrįžti į praeitį. Ir supranti, kad internato mokytojai darė viską, kad mes pasijustumė pilnaverčiais žmonėmis (tuo laiku — vaikais). Todėl aš esu dėkingas internatui už gėrio ir draugystės pamokas.

Nuoširdus ačiū Jums, internato mokytojai ir auklėtojai.

Juozas BLAŽEVIČIUS

XIV laidos abiturientas

1991 m. vasaris

Iš mokyklos laikų prisiminimai man visi įdomūs, mieli. Atrodo, kad viskas visada buvo gerai, nesipykome, nesibarėme, sugyvenome. Jeigu ir buvo kas ne taip, viskas pasimiršo, kaip toje dainoje: „Kas gera prisiminkime, kas bloga — lai išblės“.

Dalyvavome įvairiuose būreliuose, išvykose bei ekskursijose. Aš asmeniškai daug sportavau, važinėdavau į įvairias varžybas. Ir dar — mėgau dainuoti, užsiiminėti visuomenine veikla.

Jeigu smulkiai reikėtų aprašyti prisiminimus, prirašyčiau labai daug. Trimitas ryte keltis, mankšta, savitvarka, pusryčiai, skambutis į pamokas. Prieš tai būtina rytinis patikrinimas. Po pamokų — ilgai laukti pietūs, laisvalaikis, pamokų ruoša, vakarienė, vėl laisvalaikis. Vakarinis patikrinimas ir miegas. Taip kasdien.

Į internatą patekau taip.

Katyčiuose vidurinės mokyklos nebuvo, Stoniškiai toli, todėl, baigusi tenykščio internato aštuntą klasę, tėvų rūpesčiu buvau priimta į Pagėgių mokyklą-internatą. Šeimoje buvome dešimt vaikų, mama ligota, gyventi buvo sunku.

Baigusi internatą įsidarbinau Tauragės skaičiavimo mašinų elementų gamykloje. Po trejeto metų įstojau į Kauno miesto pramonės technikumą mėsos-konservų technologijos specialybės neakivaizdinio skyriaus trečią kursą. Po metų perstojau į Tauragės politechnikumą žemės ūkio elektrifikavimo specialybės vakarinį skyrių. Šiuo metu dirbu skaičiavimo mašinų elementų gamykloje techninės kontrolės skyriuje.

Vyras vairuotojas, duktė Jurgita septintokė, sūnus Laimonas — antrokas.

Alma BUTVYDAITĖ-KĖBLIENĖ

IV laidos abiturientė

1991 m. gegužė

Iš internato laikų labiausiai prisimenu savo auklėtoją V. Vasiliauską, kurį visur ir visada laikau pavyzdžiu. Prisimenu jo pokalbius apie tai, kad jis taip pat augo vaikų namuose. Gerbiu jį už nuoširdumą, atvirumą, rūpestį mumis.

Gerai prisimenu ekskursiją į Maskvą. Mums nereikėjo jo-

kios prabangos, važiavome dengtu sunkvežimiu, valgėme sausą maistą, ir viskas buvo gerai.

Geriausia draugė buvo Marta Kleinaitytė-Poškienė. Ji mirusi.

1976 m. baigiau Šiaulių pedagoginį institutą. Dirbu Tauragės raj. Mažonų pradinės mokyklos vedėja — vyr. mokytoja, antraeilėse pareigose — Mažonų apylinkės tarybos pirmininke.

Vyras — „Artojo“ kolūkio inžinierius. Dukra — tos pačios mokyklos mokytoja, sūnus dirba taip pat kolūkyje. Turiu tris anūkus.

Regina GROSAITĖ-BEIŠIENĖ

IV laidos abiturientė

1991 m. kovas

Gyveni, svajoji, turi kažką savo ir nejauti to. Viskas prasme įgauna tada, kai ko nors netenki.

Taip ir mums, internatiečiams. Gyvenom, mokėmės, svajojom, mylėjom ir... viso to nejautėm. Išėjom, išskridom iš internato ir pajutom, kad netekom kažko artimo. Ir tik tada mes supratom, kad to, ką tada turėjom: Gimtuosius Namus, Pirmąją Meilę, Svajones, Godas... daugiau jau nebeturėsime. Nebeturėsime mūsų visų Internato.

Zigmantas SALDAUSKAS

XIV laidos abiturientas

1991 m. vasaris

Man mokykla buvo labai sava. Ir visai nesinorėjo jos baigti. Gal todėl, kad mūsų klasė buvo labai draugiška ir vieninga. Man nebuvo nuobodu. Šokau, dainavau, sportavau. Su meile prisimenu savo pirmąją mokytoją A. Zemkauskienę, mokytojus V. Vasiliauską, V. Rimkų, G. Dmitrijevą.

Aurelija ANDRIJAUSKAITĖ-ŠIMKŪNIENĖ

XIV laidos abiturientė

1991 m. vasaris

Mano atmintyje mokykla-internatas paliko neišdildomą įspūdį. Prisimenu — baigus vienuoliktą klasę — neįsivaizdavom, kaip gyvensim vieni be kitų — taip mus buvo suartinusi mokykla. Nors internate gyvendamas neįsisavinsi daug šeimyniniam gyvenimui reikalingų dalykų, bet bendras gyvenimas čionai tiek išmoko, kad atsveria visus trūkumus. Ačiū už viską.

Virginija LUKOŠIŪTĖ-LUUP

XIV laidos abiturientė

1991 m. vasaris

Tą rudenį mūsų klasė rengė vaidinimą. Man teko vaidmuo, kuriame aš turėjau skambinti pianinu. Pirmą kartą prisiliečiau prie instrumento. Nepaprastai norėjau išmokti skambinti. Pastebėjo tą ir mokytojas, jis net pakalbėjo su mamyte, kad reikėtų mane leisti mokytis muzikos ir prižadėjo pats duoti pamokas. Pradėjau lankyti.

Vėl apsirgo mamytė, atsigulė į ligoninę. Vėl mes vieni, į mokyklą einame su broliu pakaitomis, nes maža sesė ir ūkio darbai. Prie namų ruošos darbų seniai buvome pratinami, išmokome pašerti kiaules, melžti karvę — vienas laikydavome karvę, o kitas su rindeliuku melždavome, kai pavargdavo rankos — pasikeisdavome. Vėliau ir po vieną jau mokėjome. Tai buvo pačios gyvenimiškiausios pamokos.

Kartą prabudę iš ryto žiūrime pro langą — sėdi prie troybos moteriškė. Ogi būta mūsų babūnės! Paklausė, kur mama, apsiskuko ir išėjo, sužinojusi, kad ligoninėje. O buvo atėjusi šešiasdešimt kilometrų pėsčia — mūsų babūnė transporto nepripažino.

Nuostabi pasakorė ir dainininkė mūsų babūnė Joana Zymantienė buvo. Atmintinai išdainuodavo visą Mikaldos knygą — savotiškai aiškindavo. Daug pripasakojo visokiausių prisiminimų, ir vis lyg jai atsitikę arba artimam jos kaimynui.

Sugrįžo mama iš ligoninės dar labiau prislėgta, tačiau mūsų labai laukta. Pavydėdavau savo mažajai sesei, kad ją apkabina, glamonėja, bučiuoja. To paties trūko ir broliui. Bet esant namuose mamai mums gera, vėl jai visi rūpesčiai, mes

mokykloje.

Kartą mūsų mokykla vyko į kolūkį padėti nuimti derlių. Mus išleido į namus persirengti, tačiau aš nebesuspėjau su visais, mašina išvažiavo. O taip norėjosi į kolūkį. Sugalvojau vykti viena pėsčiomis. Eiti reikėjo pro namus. Ir atsitik taip, kad einant pro šalį iš namų išėjo mamytė. Kaip šiandien matau su gražia megzta liemene, pasilenkė ir rinko skiedras prakurams, o aš užsiglaudusi už akmens tupėjau ir sekiau savo mamytę.

Tai buvo paskutinis atidus žvilgsnis. Greitai pasidarė dar blogiau, o kartą iš ryto nebesikėlė. Tik prašė visų pagalbos, dažnai šaukė visus vaikus prie lovos, kažką norėjo sakyti ir vis meldė Dievą padėti. Paskui manęs prašė atnešti spanguolių. Bėgau per visą miestelį verkdamą, užsukdamą į vieną ir kitą kiemą prašydama spanguolių. Keistai atrodžiau, matyt, visiems, tačiau niekur negavau. O ir bijojau, kad mamos neišvežtų, nes jau buvo iškviesta greitoji pagalba. Vėl bėgau į namus ir vėl pas žmones, tačiau negavau. Sugrįžus mama vėl protarpiais atgaudavo sąmonę. Nusiramindavo ir vėl prašo vaikus prieiti, paėmė mano rankas, liečia pirštus po vieną ir sako: „Kokia tu, mano dukrele, gera, atnešei spanguolių, viskas bus gerai“. O saujoje tų uogų nėra. Širdis plyšo nuo gailėsčio ir ašarų.

Atvažiavo greitoji ir išvežė mūsų mamytę. Daugiau jos nebematėme. Į trečią dieną apie pietus grįžęs patėvis pasakė, kad mamytė mirė. Pirmą kartą mačiau patėvį tikrą, prislėgtą sielvarto, apsikabinusį vaikus. Verkėme ir vėl nurimdavome, ir vėl verkėme.

Žinia apskriejo miestelį greitai.

Keista, o man be skausmo atsirado atsakomybės jausmas. Pradėjau ruošti laidotuvėms. Skalbiau mamytės drabužius, tariausi su kaimynais, kaip rengti į paskutinę kelionę. Suėjo kaimynės, virė, kepė, tvarkė, pynė vainikus. Parvežė, pašarvojo. Keista man, rodos, vėl sutiksiu žvilgsnį, jeis pro duris — ir taip visas dienas.

Suvažiavo giminių, daug vaikų. Kieme su vaikais pynėme vainikus, pasimiršę išdykaudavome, pasijuokdavome. Nelaimė atrodė ne mano namuose — greitai vaikai apsipranta su bėda. Tik per pačias laidotuves supratau, kad nebeturėsiu mamytės.

Per atminimo pietus giminės ir artimi kaimynai kalbėjo padėsią patėviui auklėti vaikus ir tvarkytis ūkyje.

Tiesa, per laidotuves — jau šalta, lapkričio mėnuo — apsilikau mamytės siūtus kailinukus. Mat jie buvo siūti slapta.

nes patėvis neleisdavo nieko pirkti vaikams. Pagrindinis jo priežodis — nepasius, ne meška. Nustebo patėvis — iš kur? Bijojau pasakyti, tačiau pasakė kaimynė.

Buvo žadėta mus su broliu leisti į mokyklą. Baigus septynmetę — mane muzikos, o brolių — į kelio meistrų mokyklą.

Greitai į mūsų namus atėjo moteris — jauna, apkūni, mažakalbė. Užrakino maistą. Valgyti tik tai, kas padėta ant stalo. Kartą sustreikavome, nevalgėme, prie patėvio akių išvertėme putrą kiaulėms į kibirą.

Ši jauna moteriškė rengėsi būti mūsų pamotė.

Kitą kartą, vėly vakarą, kai jau vaikai miegojome, sugrįžusiam iš medžioklės patėviui padavusi valgyti, ėmė jam skųsti mus su broliu. Brolis miegojo virtuvėje ir viską girdėjo. Sako — „Ko tamsta tampaisi su tais benkartais, atiduok į prieglaudą arba pas ką nors tarnauti“. Ryte brolis man viską papasakojo. Apsiverkiau. Dar labiau pradėjome nekęsti tos moteriškės.

Ką daryti?

Brolis parašė į „Lietuvos pionierių“.

Kartą patėvis liepė susitvarkyti ir būti geriems, nes jis rengiasi atvežti naują mamą (du mėnesiai po laidotuvių!). Pasikeitė visai mūsų moteriškė, atrakino spintas, davė gerti grietinėlės, valgyti uogienės ir visko, ko trūško širdis. Rūkėsi, keikėsi. Susirinko savo drabužius, dar susigriebė mamos, ir išbėgo.

Atvažiavo moteris — tyli, graži, jauna. Apdalijo dovanomis, klausia „kur tarnaitė?“. Pabėgo, sakau. Viskas jai paaiškėjo. Žadėjo būti gera, neskriausti mūsų, gyventi santarvėje. Jai išvažius patėvis vėl parvedė aną moteriškę šeiminkauti ir mus prižiūrėti. Vėl viskas kartojosi.

Taip prabėgo žiema.

Tiesa, per Naujuosius metus mokykloje turėjo įvykti spektaklio premjera. Išvakarėse klasėje sėdėjau kaip žemę pardavusi — spektaklyje dalyvauti patėvis uždraudė. Mokytojai ėjo į namus prašyti, kad išleistų mane. Skambinti pianinu daugiau manęs neleido.

Kuo toliau, tuo labiau jaučiau, kad mamytės nebeturiu. Kad niekas jos nepakeis, kad trūks jos visą gyvenimą. Vaikui netekti mamos — tai skausmas ir praradimas visam gyvenimui.

Pavasarij mus aplankė komisija iš Vilniaus — sureagavo į brolio laišką. Liepė rengtis važiuoti į vaikų namus. Neapsakomai džiaugiausi. Paruošė dokumentus ir vieną rytą sunkve-

žimiu išvežė. Gaila buvo šuns ir miestelio. Bet džiaugiausi kelione — nauji įspūdžiai, pro šalį besikeičiantys vaizdai. Atrodo, visa savo esybe kvėpiaiu į save permainų ir nežinomybės skonį. Greičiau, greičiau...

Vaikų namuose apžiūrėjo mus, dokumentus ir pasakė, jog brolių priima, o manęs ne — nėra metrikų. Kaip šitaip — laukiau laukiau ir nepriima. Verkiau, sakiau nenoriu grįžti. Pavaduotoja (sužinojau tai vėliau) užėjo pas direktorių — ji tikriausiai niekada nepraeidavo pro verkiantį vaiką, apkabino, klausė kas yra. Pasakiau, kad nepriima. Nušluostė ašaras, nuramino.

Aš — vaikų namuose. Naujokė. Kartu su broliu vienoje grupėje — joje visi didieji vaikai. Kalbame žemaitiškai, visiems dideli juokai.

Pirmi įspūdžiai patys geriausi. Mes lankėme miesto vidurinę mokyklą. Vadindavo mus „valdiškais“. Mokykloje mus mylėdavo, vaikai iš namų atnešdavo skanumynų, kviesdavosi į svečius. Sužinai, koks tas gyvenimas iš tikrųjų.

Pirmieji įspūdžiai nublanksta, lieka kasdienybė. Ir pradėdau jausti neapsakomą namų ilgesį. Kartą grįžtant iš mokyklos pamačiau moterį, kuri vedėsi du berniukus. Tokia panaši į mano mamytę. Ėjau iš paskos, atsisuka — dar didesnis įspūdis. Ir balsas panašus. Sutikdavau aš ją dažnai, kažin kaip aš atrodžiau, žiūrėdavau aš į ją arba sekdavau iš paskos. Atrodo — prilėkčiau, apkabinčiau. Bet tai jau buvo mano paslaptis, aš ją gyvenau, nedrįsau užkalbinti, kol baigiau mokyklą.

Vaikų buvo visokiausio amžiaus — nuo pusantrų metų iki vienuoliktų. Tai tikri šeimyniniai namai. Direktorius A. Bičkauskas — nepaprastas žmogus, tėviškumo įsikūnijimas. Vaiką jis pajausdavo visa savo esybe — vieną paglostys, kitam įžnybs, „grūšią“ įsuks, stumtelės, žodį pasakys ar pasižiūrės. Ir taip tarsi tas žvilgsnis tik tau skirtas.

Turėjome viską — po keletą suknučių, batukus — išėiginius ir kasdienius. Ir nuotaika nerūpestinga, ir auklėtojai geri.

Turėjome ūkį, gyvulių, savo sklypą, kuriame patys dirbome. Skalbyklą, pirtį. Padėdavome išmaudyti mažuosius. Suguldavom juos, valgydindavom. Kartais visai pavadavom auklėtojas.

Nepamiršiu vienos šventės vaikų namuose. Visi gavome po penkis rublius. Vaikai šventiškai išpuošti, nauji rūbeliai, mergaitėms kaspiniai. Kaip rūpestingai buvome ruošiami į Vilnių, į vaikų šventę! Padėjome siūti drabužėlius, jaudinomės dėl kiekvieno vaiko, saugojom, kad neapsirgtų. Visi buvome užimti

— mergaitės siuvo, siuvinėjo, audė, berniukai mokėsi žygiuoti. Išmokau austi ir aš. Visą mokymosi laiką audžiau.

Vaikai patys valydavo langus, juos puošdavome savo siuvinėtomis užuolaidomis. Koridoriuose buvo ištiesiami takai. Gera ir jauku buvo visuose namuose — ir klasėse, ir miegamuosiuose. Kambariai dideli, miegodavome po aštuoniolika ir daugiau. Ypatingas dėmesys buvo skiriamas vaiko higienai, drabuželiams. Švara ir tvarka prausyklose. Kvepėdavo virtuvė, pagalbinės patalpos.

Su kokia meile ir atsidavimu triūsė mūsų virėjytės. Virėja Matulevičienė likusį maistą padalindavo dar neprivalgiusiems. Atrodė, kad visada buvome sotūs. Tačiau neilgai.

Vaikų namus perorganizavo į mokyklą-internatą. Pasikeitė direktorius, išėjo pavaduotoja. Ir viskas prasidėjo ant vargšų vaikų galvų. Nepaprastai gailėjome direktoriaus, bet argi kas klaus vaikų nuomonės?

Privažiavo ir privežė daug vaikų iš visur: čia buvo ir gydytojų, ir mokyklų direktorių, ir kaime dirbančiųjų vaikai, ir našlaičiai. Pasijutome dvigubi našlaičiai. Mus galėjo bausti, aprėkti, nesusivaldžius suduoti, nes nebuvo kam pasiskųsti. Mes — ir blogiausi, ir kitokie neklaužados.

Pirmaisiais metais tai patyrėme ir mes su broliu. Niekas nepaklausė, ar nori brolis toliau mokytis. Išvežė į Vilnių, o kur mokysis — nežinojo. Kiek prašiau, kiek maldavau visų iš eilės, kad neišvežtų. Atskyrė mus. Liūdna ir nejauku pasidarė. Laukdavau per atostogas — gal atvažiuos. Taip ir nesulaukiau iki išėjo į armiją. Neturėjome pinigų kelionei. Gyvenau laiškais ir tikėjimu.

Sunkiausia būdavo atostogų metu. Visus pasiima artimieji, o mes, aštuoni klasėje našlaičiai, liekame. Laukdavau — gal kas pasiims vasaros darbams ar vaikus prižiūrėti. Niekas nepasiimdavo.

Tik kartą draugės Irmos mama klausia, kodėl aš niekur nevažiuojanti. „Neturi kur, tėvų neturi“, — sako Irma. Taip aš įsigijau dar vienus namus — kaime pas Irmos tėvukus. Man atrodė, kad Liudo namai ir aplinka iš „Altorių šešėlių“ ir yra dabartinė mano aplinka. Ir tas kelias, ir medžiai, ir kalnelis. Ten man buvo gera. Draugės artimieji, paprasti kaimo žmonės daug ką atstojo gyvenime.

Labai norėjau nuvažiuoti į namus, kuriuos mama pastatė, kad vaikai turėtų stogą virš galvos — kaip ji sakydavo.

Kartą gavau dvidešimt penkių rublių pašto perlaidą. Par-

davė patėvis mamytės siuvimo mašiną, sako, tiek ji kainavusi. Pasiprašiau išleidžiama važiuoti. Tačiau namuose niekas su manimi nesikalba. Niekas nelaukia. Apeinu savo vietas, kurias lankau sapnuose, ir vėl grįžtu.

Kitą kartą važiavau pas gimines be pinigų, prašydama, kad pavėžėtų pakeleivingos mašinos. Nenorėčiau, kad su mano vaikais taip būtų.

Našlaičius visą laiką lydi namų ir artimųjų ilgesys. Su kiu godumu eidavau į svečius pas auklėtojas, kaip traukdavo akis pažiūrėti į svetimus gyvenimus pro langą. Ir likdavo svaionės, knygos ir tikėjimas.

Mane žeidavo nesiskaitymas su vaikais. Dėl menko prasižengimo, būdavo, pastato visą klasę, išrikiuoja ir stovėk — valandą, dvi, tris. Nei žodžio, nei į sieną atsiremti. Kai kas išmoko miegoti stovėdami.

Buvome užimti. Daugelis sportavo, aš taip pat dalyvavau dviračių sporto sekcijoje, buvau pasiekusi neblogų rezultatų. Žaidžiau krepšinį, dalyvaudavau lengvosios atletikos varžybose, domėjausi šachmatais, mėgau stalo tenisą. Kiekvienas vaikas, jei tik turėjo noro, galėjo kažkuo užsiimti.

Buvo nemažas būrys mokytojų entuziastų — V. Vasiliauskas, J. Pukelis, A. Pukelienė, V. Rimkus, P. Bakšys. Negailėdami laiko jie vadovavo įvairiems būreliams. Nebuvo prievartotų, vaikai noriai dalyvaudavo. Prisimenu — turėjome savotiškas darbo knygeles. Į jas buvo rašomi mūsų atlikti darbai, įvertinami rubliais. Kuo „turtingesnis“, tuo didesnį balų skaičių surenki ir labiau prisidedi prie klasės lenktyniavimo rezultatų. Geriausia klasė per vasaros atostogas važiuodavo į ekskursiją — po Lietuvą, Leningradą, Rygą. Į mūsų kelionės finišą centimetras po centimetro keliaudavome vėliavėlėmis per žemėlapij. Jis kabėjo koridoriuje matomiausioje vietoje.

Įdomūs buvo poilsio vakarai, rengėme spektaklius, susitikimus, išvykas. Prisimenu kelionę traukiniu į Sovetską. Pirmą kartą važiavau traukiniu, aplankėme vieną gamyklą, susitikome su Sovetsko vaikais. Vyresnėse klasėse, parengę programą, važinėdavome po rajono kaimus.

Gyvenimas buvo savotiškas, be skubėjimo ir stresų. Per poilsio vakarus tvarkos žiūrėdavom patys. Kartą, man budint, mažiukai kviečia žiūrėti į kiemą savo radinį. Iš pirmo žvilgsnio — senovinė vaflinė su dviem rankenomis, o iš tikrųjų — prieštankinė mina. Gerai, kad vaikai nepradėjo ardyti, jų buvo ne viena.

Rytai mus keldavo trimitas. Kažin ar jo reikėtų, dar ir dabar pašoku iš miego nuo panašių garsų. Bėgdavome į mankštą. Įprotis mankštintis liko iki šių dienų.

Po mankštos prausdavomės, susitvarkydavome ir — į rytinį patikrinimą (vyresnėse klasėse jo tikrai nereikėtų). Apžiūri auklėtoja, ar sagos susiūtos, ar išlyginti drabužėliai, ar nusi-prausę. Ir tik tada po du einame į valgyklą. Pusryčių buvo mažoka. Po to — į pamokas.

Miegamasis korpusas būdavo užrakinamas. Kodėl? Niekas nenorėjo suprasti, kad mergaitės jau paauglės ir joms reikia kitokių sąlygų negu kitiems. Tačiau jokių sąlygų neturėjome.

Labai vertinome suaugusių parodytą pasitikėjimą mumis. Atrodo, kalnus galėdavai nuversti. Mano ir dar vieno moksleivio žinioje buvo vaistinė, joje buvo viskas, kas reikalinga pirmajai pagalbai. Prisimenu — susižeidė vaikas, liejasi kraujas. Vaikai atnešė jį į kambarį, aptvarstėme ir nunešėme į ligoninę.

Bene didžiausią auklėjamąją reikšmę turėjo auklėtojai. Blogiausia mano mokymosi metu buvo mokytojų ir auklėtojų santykiai su vaikais. Buvo tokių, kurie dirbo ne iš pašaukimo, vaikai jiems buvo atpirkimo ožiai — priklausomai nuo nuotaikos ar šeimyninės atmosferos. Konfliktų buvo ir bus, bet kuo kalti vaikai? Jausdavome skriaudą.

Auklėtojus ir mokytojus geriausiai charakterizuoja jų prvardės — Banditas, Asilas, Autobusas, Zebras ir kt. Bet buvo auklėtojų ir mokytojų, kurie atmintyje išliko kaip šventieji.

Paskutinės dienos mokykloje. Egzaminai išlaikyti, išleistuvės. Dar viena išvyka į Rambyną, sukurta ugnis aukure ir — į rytdieną! Kur? Niekam mes nerūpime. Pasijaučiau nepriklausoma, o kur eiti? Niekas nelaukia.

Bet jaunystė sparnų ir svajonių nepagailėjo ir mums. Norėjau daug pamatyti, sužinoti, keliauti, o svarbiausia — turėti namus. Susikroviau savo daiktus, atsisveikinome su draugais ir išvažiavau į Vilnių pas Irmos seserį Vaidą, kuri dirbo gamykloje ir gyveno bendrabutyje. Priėmė mane, paguldė tame pačiame kambaryje ant sudedamos lovelės. Ruošiausi dirbti gamykloje. Bet noras mokytis nugalėjo — nuėjau į universitetą. Mano geografijos mokytojos įskiepyta meilė gamtai išliko ir šiandien. Nutariau įsigyti geografės specialybę. Tačiau mano dokumentų nepriima, nes trūksta rajono komjaunimo komiteto charakteristikos. Ar ne keista — rajone mane pažįsta?

Jau atsisveikinu su savo svajone. Ašaros... Pakėlė akis priėmimo komisijos pirmininkas ir paprašė dar kartą pasižiūrėti dokumentus. Perskaitė autobiografiją, atsistojo, atsiprašė, liepė

laukti ir išėjo. Sugrįžo greitai su užrašu ant mano pareiškimo kampo. Dokumentus priėmė, iš dėkingumo ir džiaugsmo dar labiau pravirkau. Paskyrė bendrą studentų profsąjungos komitetą davė pašalpą. Taip ir prasidėjo mano gyvenimas Vilniuje.

Susitikau su draugais, atvykusiais į Vilnių ir besiruošiančiais stoti į aukštąsias mokyklas. Kartu ruošėmės stojamiesiems egzaminams, kartu valgėme. Būdavo — nusiperkame bulvių, aš darau valgyti ir valgom visi aštuoni — septyni berniukai ir aš.

Buvo gražių dienų mūsų bendrame gyvenime mokykloje-internate. Pirmą kartą gavome batukus ant aukštų kulnų, siu-
vomės išleistuvines sukneles miestelio siuvelykloje. Kaip mes visos mokėmės vaikščioti! Kaip buvo visiems įdomu. Tai buvo įvykis visai mokyklai. Mūsų klasė buvo pirmoji išleidžiamoji.

Mokykla, kurioje prabėgo vaikystė, tapo tikrais namais, norisi ir norisi į juos sugrįžti. Keletą kartų surengėme klasės susitikimus. Po penkerių metų lyg ir nedaug kas buvo pasikeitę. Tačiau paskutinis apsilankymas 1985 metais paliko gaudų vaizdą — pastatai avariniai, palangės sulūžusios, baldai taip taip, lovų skalbiniai pilki, vaikučių apranga — nesuprasi ar vasarinė suknelė, ar naktiniai marškinėliai. Su vaikais susitikti nepageidautina. Pakalbėjus su mokytojais jie skėsčioja rankomis — anksčiau buvo skiriama daugiau pinigų. Ėjome per kambarius ir pro ašaras kelio nematėme. Tokioje aplinkoje auga mažieji!

Vaikai, vaikystėje nematę nieko gražaus, tauraus, nepajutę tik jiems skirto rūpesčio — kokie jie bus? Ne kartą teko būti panašiose įstaigose. Su vaikais nebemokama kalbėti normaliu tonu, reikiama, visą laiką pakeltas tonas. Ir kalbama tik kolektyvui. Pavienių vaikų nėra.

Kas jų laukia ateityje?

Elena PETROŠIŪTĖ-KUBILIENĖ

I laidos abiturientė

1990 m. vasaris

VIETOJE PABAIGOS

Daug galima parašyti apie tris mokyklos dešimtmečius — išlikę abiturientų testamentai, klasių dienoraščiai, metraštinės... Paraidžiui viską spausdinti vargu ar verta. Tačiau ne vienam internaciečiui tikriausiai būtų įdomu pamatyti „dokumentinį“ anų dienų vaizdą. Vieniems internatas — lyg savi namai, kiti kalba apie jį su kartėliu.

Ziūrint vaiko akimis, kolektyvinis gyvenimas gal ne vieną ir slėgė, ypač tuos, kurie su nuostaba žiūrėjo į vykstančius šeštadieniais namo (kodėl jie gyvena CIA?). Kiti rado čia prieglobstį nuo purvo namuose, tretį paprasčiausiai neturėjo kur kitur būti.

Ir vis tik, pavarčius anų dienų albumus, net prašalaičiui neatrodytų, kad internate buvo nyku. Tada dar nestigo „prastųjų medvilninių pirštinių“. Gyvenome ir buvome patenkinti tuo, ką turime. Tik vėliau, išėjus, ne vienam teko pasukti galvą dėl kasdien būtinų dalykų.

Mokytojas, auklėtoja, virėjytė, naktinė... Apie juos pirmiausia kalbame prisiminę internatą. Jų dėka dauguma internaciečių geru žodžiu mini mokykloje praleistus metus.

Perskaitęs šią knygėlę, kiekvienas internatietis prisimins mokyklinius laikus. O ar neįdomu būtų sužinoti, kaip susiklostė visų baigusių internatą gyvenimas? Ne tik abiturientų, bet ir aštuntokų, dauguma kurių baigė įvairias profesines mokyklas. Gal rastųsi bent vienas žmogus iš klasės, parašysiantis apie tai? O kur dabar mūsų mokytojai ir auklėtojos, kuo šiaudien gyvena mokyklos-internato (t. y. vaikų globos namų) vaikai ir ten dirbantys žmonės? Jeigu kas atsilieptų — vėl susitiktume panašaus leidinio puslapiuose. Rašykite tokiu adresu: Parko g. 75—16, 5309 Panevėžys.

Povilas SIRTAUTAS

Leidinyje išspausdinti laiškai ir straipsniai:

Mokyklą prisiminus	3
Genovaitės Kučinskaitės-Griciūnienės (VI laida)	5
Irenos Gedgaudaitės-Rupšienės (XIV laida)	7
Irenos Voverytės-Šalkauskienės (III laida)	10
Romualdo Brazdeikio (XIX laida)	18
Remigijaus Šetiko (I laida)	20
Kristinos Valskytės-Misevičienės (XXI laida)	23
Alvydo Flejero (XXI laida)	23
Editos Kumpikevičiūtės-Paulauskienės (IV laida)	25
Elenos Stankutės-Lučinskienės (XIII laida)	26
Elenos Jančiauskaitės-Augilienės (VIII laida)	27
Juozo Blaževičiaus (XIV laida)	27
Almos Butvydaitės-Kėblienės (IV laida)	28
Reginos Grosaitės-Beišienės (IV laida)	28
Zigmanto Saldausko (XIV laida)	29
Aurelijos Andrijauskaitės-Šimkūnienės (XIV laida)	29
Virginijos Lukošiuūtės-Luup (XIV laida)	30
Elenos Petrošiūtės-Kubilienės (I laida)	30
Vietoje pabaigos	38

Į mokyklą

su grįžus

1994